

SENEZ

ITZULPEN ALDIZKARIA

35 zbk.

2008

Aldizkari honen erredakzio batzordea ez dator bat, nahitaez, artikulugile bakoitzak bere lanetan azaltzen dituen iritziekin.

euskal itzultzaile, zuzentzaile eta
interpreteen elkarte

Azala eta marrazkiak: Juan Azpeitia, 2008. Serie “Warschaud”.
Zuzenketa: Maite Imaz

© EIZIE

© Artikulugileek, testuena.

© Juan Azpeitiak, marrazkiena.

ISSN: 1132-2152

Legezko gordailua: SS-1152/01

Inprimaketa: Itxaropena, S.A. - Araba kalea, 45 - Zarautz

SENEZ

ITZULPEN ALDIZKARIA

Zuzendaria:
Karlos del Olmo

Zuzendariordea:
Maite Imaz

Aholku taldea:
Gotzon Egia
Juan Garzia

Helbidea:
Zemoria, 25
20013 DONOSTIA
Tel.: 943 27 71 11
Fax: 943 27 72 88
info@eizie.org
<http://www.eizie.org>

euskal itzultzaile, zuzentzaile eta
interpreteen elkartera

Malcolm Lowry, poeta KARLOS DEL OLMO	9
Antton Elosegirekin solasean GAI-JARTZAILEA: KARLOS DEL OLMO	35
Itzulpengintza Iparraldean EDURNE ALEGRIA	51
Itzulpen-politika euskal administrazioan euskeraren erabilera normalizatzeko planetan ROBERTO MANJÓN LOZOYA	59
Lengoaia, terminologia eta berriketa JUAN GARZIA	69
Espainia frankistako itzulpena eta zentsura ideologia- eta kultura-berridazketa gisa MARÍA PÉREZ L. DE HEREDIA	75
Ikus-entzunezko itzultzaileei egindako galdeketa: emaitzak eta ondorioak JOSU BARAMBONES ZUBIRIA	85
Terminologia hizkuntza-kudeaketaren baitan JOXEAN ZAPIRAIN	99
Itzulpen automatikoa, oximorona ote? INAKI IRAZABALBEITIA	111
Softwarea lokalizatzea SILVIA BORRÁS GINER	125
Garai berriak, ohitura zaharrak. Zer egin? Nola hasi itzulpengintzan? LURDES AUZMENDI	147

Hiru donostiar itzultzaile	
ALES BENGOETXEA	153
Idazlea itzultzaile	
UNAI ELORRIAGA	177
«Gainbehera dator dena»: Chinua Acheberen	
«Things fall apart» eleberraren itzulpena	
ALBERTO MARTÍNEZ DE LA CUADRA.....	185
Lehen esperientzia literatur itzulpenean: Franz Kafka	
NAROA ZUBILLAGA.....	213
Lagun desleialak eta leialak	
JAUME CABRÉ	223
Ia gauza bera esatea. Itzulpen-esperientziak. Sarrera	
UMBERTO ECO	227
Babeletik EIZIera Mendekostetik pasata	
KAXILDO ALKORTA.....	243

Kopuruz infinitu ei diren gurearen unibertso paralelo horietako batean, bada gizarte antolamendu bat non gizakiok ez duten itzulpengintza ezagutzen eta lantzen. Hango sinesmen sistemaren arabera, itzulpena eta interpretazioa krimenik handienak, ankerkeria pentsaezinetan pentsaezinenak dira. Tabuak. Erliijioek eta legeek debekaturik dituzte bi langintzok, gainera. Hizkuntza unibertsalik, partzuergokorik ez dute, gizalde bakoitza bere hizkuntza eta kultur sistemetan murgildurik bizi den aldetik; hizkuntza unibertsalaren ideiak berak biguina eta gaitzespena sortzen dizkie. Nork bere gaitasunen eta bidaiatzeko gogoen arabera, gainerako aldaki, azpiahizkuntza, dialekto eta auzoan auzoko hizkerak ere jakin edo ikas ditzake, baina halako hitzunik ezer ezingo du itzuli beste bantentzat, ezta ezer interpretatu ere. Eta hizkuntz aditu izatea ez dute oso begi onez ikusten, orokorrean. Zertan esanik ez, hiztegi, glosario eta datu base elebidun edo eleaniztunak ezinezko gertatzen dira.

Herri bakoitzak etengabe asmatu behar izaten ditu seguru asko beste nonbait saiatutako asmakizunak edo arte gauzak. Dena dela, itzulpenaren aurkako tabua indartsuagoa da gainerako gogoeta eta beharrian guztiak baino. Hala, gertatu ohi da idazle ezberdinek antzeko idazlanak sortzea garai bertuan edo oso garai ezberdinetan kultura batean edo bestean eta, besteren ezjakinean, elkarren berririk ez izateak sorgin gupil moduko batean murgildurik dituzenez gero. Poesian eta kantagintzan ere, berdintxo. Zientzietan, medikuntzan, teknikan... antzera samartxo jazotzen da: herri bakoitzak bakardadean egin behar dio aurre munduari; merkataritza truke moduko batzuk onartuta dauden arren, beste kulturen

asmakizunak oso latzak gertatzen zaizkie erabiltzaile arrotzei eta, beraz, hutsaren hurrengo gertatzen.

Unibertso kide horretan ere gerrak gertatzea ez da gauza harrigarria: isolamendua oso handia den arren, ezin konponduak erraz gertatzen dira. Eta, gehienbat, bakezaleak diren arren, nekez lortzen dute bakea adostea: ez daude-eta oso ohituta beste kulturekin negoziatzen. Herriok elkar ia-ia hutsa hurrengotzat izaten dute, sasikotzat: norberaren hizkuntza izaten da perfektuena eta besteona gauza basa eta landugabea.

Eta, guztiarekin ere, banaka, herri bakoitzak gurearen moduko aurrerapen maila lortu du, baina jakintza edo alor bakanen batean. Unibertso osoa orobat hartuta, antzekoak garela pentsa liteke, baina herririk herri begiratuta, elkartzerik bagenu, ez geniokeen elkarri entendituko.

Aspaldi honetan, ondoko unibertso horretako botereak oso kezkatuta daude: talde iraultzaile bat eta publikazio debekatu bat gorabidean doaz, gero eta leku handiagoa lortuz doazelako han-hemenkako herritarren bihotzetan. Erakundeak EIZIE du izena —zer diren gauzak— eta publikazio iraultzaileak, Senez. Erakundea osatzen dute herrien eta kulturen arteko harremanak estutu beharra defendatzen duten idealista batzuek, itzulpengintza eta interpretazioa adiskidetasun unibertsalerako ezinbesteko tresna solidarioak direla aldarrikatzen duten ero batzuek. Urregorriaren antzera, eskuz esku dabil, klandestinitatean, Senez aldizkaria, honelako eduki exotiko eta, askoren ustez, mistiko samar eta, hargatik, apur bat ulergaitzak jasota: Lowry izeneko idazlearen zenbait poema itzuli; luzaro itzulpengintza jorratu duen Antton Elosemi

ikerlariari eginiko elkarrizketa; Iparraldeko itzulpengintza zertan den azaltzeko Edurne Alegriak paratutako artikulua; Osakidetzako Roberto Manjonek itzulpen eta normalizazio politiken gaineko hausnarketak; Juan Garziaren terminologi auzi baten gaineko teorizazioa; María Pérez López de Herediaren analisisa, frankismoaren garaiko antzerki itzuliaren zentsuraren gainekoa; Josu Barambonesen ondorioak, ikus-entzunezko itzulpenari buruzko galdeketa bat oinarri; UZEko Imanol Urbietak terminologia hizkuntza-kudeaketaren baitan aztertzea; Elekako Iñaki Irazabalbeitiak itzulpen automatikoa itzultzaileen ikuspegitik aztertzen du; softwarea itzultzea eta lokalizatzea barru hartzen dituen Silvia Borrásen ekarpena; itzulpengintzan ibiltzen hasi gura duenarentzako Lurdes Auzmendiren gida arin eta lagungarria; hiru donostiar itzultzaileen azterketa, Ales Bengoetxeak gertatua; Unai Elorriaga idazle eta itzultzailearen gogoeta, nork bere sorkuntza lanak itzultzearen ingurukoak; itzulpen praktikaren ondorioak teorizatzeke ahalegin eskergak, Alberto Martínez de la Cuadrak eta Naroa Zubillagak eginak; Jaume Cabré idazle katalanaren artikulua bat, lagun leial eta desleialen gainekoa; Umberto Ecoren liburu bateko sarrera, eta, azkenik, saio labur, mamitsu eta literario samar bat, egunero lanera joan behar izatetik erretiratu den arren, lanbidea nekez utziko duen Kaxildo Alkorta lagunaren ipuin antzekoa.